

Torenvalken *Falco tinnunculus* broedden succesvol op ons balkon op 7 hoog: een dagboek

Rob Bak

In het voorjaar van mei 2015 kwamen we tot een bijzondere ontdekking. Al een tijd lang hoorden wij luid gekwetter achter ons bankje buiten op het balkon. We hadden geen idee wat zich daar afspeelde, totdat mijn vriendin Eva op een avond even over de railing om de hoek keek en tegen mij zei: “Zo dan, ik zie net een roofvogel wegvliegen!”

Uiteraard moest ik zelf ook even kijken en jawel, daar zat ze weer. Ik herkende de vogel gelijk omdat ik deze soort al eens eerder in het Buytenpark had gefotografeerd: een torenvalk!

Torenvalken op 7 hoog, op een flat aan de rand van Zoetermeer, recht onder onze neus, dat maak je niet dagelijks mee. We waren echt overrompeld en vonden het gaaf dat we dit mochten meemaken.

Op een zondag in mei 2015 ben ik beneden gaan staan met de Nikon. Vanaf dat punt heb ik een paar geweldige foto's kunnen maken van het vrouwtje en het mannetje. In de dagen en weken daarna hebben we de activiteiten van dit paartje van dichtbij kunnen volgen. Hieronder in chronologische volgorde wat er zich verder afspeelde.

Gekwetter

Het gekwetter blijft aanhouden en begint al vroeg in de ochtend onder ons slaapkamer-raam, een geweldig geluid om te horen want het is een teken dat de valken er nog zijn. Lange tijd dachten we nog dat ze niet serieus van plan waren om een nest te beginnen of te gaan broeden. Het stikt hier in het park namelijk van de kauwen en soms zien we een valk vliegen met wel 4 of 5 kauwen achter zich aan. Wij dachten dan ook dat ze zich zouden laten verjagen. Maar de torenvalken bleken standvastige vogels te zijn. Ze bleven op hun stekkie zitten en vonden het blijkbaar de moeite waard te proberen hier hun jongen groot te brengen. Uiteraard vonden wij dat helemaal niet erg, want dit is uniek en geweldig om mee te mogen maken van zo dichtbij.

Daar liggen ze, vier eieren

Het is vandaag 15 mei en 'ineens' liggen er vier eieren onder/achter de bank buiten op ons balkon, op 7 hoog. We zijn nog steeds niet helemaal overtuigd of dit plan van de torenvalken gaat slagen, maar we hopen er uiteraard het beste van.

We zien de valken regelmatig vliegen. Ze beschermen de eieren tegen de vlak langs scherende kauwen die wel degelijk proberen de valken te verjagen. Gelukkig zonder succes.

De eerste blik op de jongen

Het is maandag 15 juni. Als ik het balkon op loop om de planten water te geven, hoor ik een luid gepiep. Duidelijk het geluid van jonge vogels. Uiteraard willen we niks verstoren. Zodra ik merk dat moeders is weggevlogen, trek ik toch even de stoute

schoenen aan om te gaan kijken. We halen voorzichtig de tuinstoelkussens van het bankje weg om een kijkje te nemen met de camera. Tot onze verbazing zien we daar vier jonge valken liggen met hun ogen nog dicht. Ze zijn niet zo lang geleden uit het ei gekomen, maar wel droog achter de oren. Naast de jongen ligt ook al een dode opengetrokken veldmuis die als voedsel dient.

Het is voor ons wel heel speciaal om dit zo mee te maken en we genieten er volop van. We zijn onzeker hoe nu verder te handelen. Eigenlijk een kwestie van de natuur zijn gang laten gaan, maar toch komen er vragen bij ons op, zoals:

- is het wijs om ze te laten ringen en wat is hier het voordeel van?
- hebben ze last van ons als we buiten zitten?

Mijn vriendin neemt contact op met de Vogelwerkgroep Zoetermeer.

Een eerste bezoek van de VWG Zoetermeer

Zaterdag 20 juni komen Hanneke en Winfried van de VWG bij ons thuis langs om het bijzondere nest te bekijken. Het is een heel leuk gesprek en we krijgen nog wat nuttige informatie van hen. Ook bespreken we het nut van het ringen van de jongen. Het blijkt dus wel nuttig om de Torenavalken te laten ringen, want het schijnt dat de populatie een beetje in een dipje zit. Geringde vogels kunnen ons iets leren over wat er gaande is. Bovendien, als dit nest met vier mooie jongen slaagt, zal de populatie weer wat versterkt worden!

Maar om de jongen te kunnen ringen, moeten de poten wel redelijk volgroeid zijn. Winfried lijkt het verstandig om dit ergens in de derde levensweek te doen.

Diezelfde avond zijn wij in de veronderstelling dat moeders even weg is. Dit betekent voor ons: tijd voor een kiekje! Tot onze verbazing zien we later bij het bekijken van de foto's op de camera dat moeder gewoon op de achtergrond staat! We treffen een paar flink gegroeide jongen aan. Winfried en Hanneke vertelden ons dat de jongen al uitvliegen rond een leeftijd van vier weken en dat ze dus hard en flink zullen groeien. Door deze informatie weet ik dat, als we telkens een week wachten met nieuwe foto's maken, dit te lange pauzes oplevert. Dan missen we te veel van de ontwikkeling van de jonge valken en we willen het wel een beetje bijhouden. Maar tegelijkertijd wil je de rovers absoluut niet storen, dus we nemen alleen foto's als moeders even weg is. Dit doen we snel, binnen de twee minuten is het gepiept.

Een derde duik onder de bank

Het is woensdag 24 juni, vier dagen later, en we realiseren ons dat de valkjes hard groeien en dat het tijd is om voorzichtig een kiekje te nemen. Tot onze verbazing zijn ze echt flink aan het worden, en dat binnen vier dagen! Zo hard gegroeid in zo korte tijd, echt ongelooflijk.

We gaan snel een vervolgspraak maken met Winfried en Hanneke om de jongen te laten ringen.

Ringen met Martin van de Reep

Het is vandaag 26 juni en Winfried en Hanneke hebben contact gezocht met ringer Martin van de Reep. De afspraak om te ringen staat voor vandaag. Zeer spannend allemaal, want dit hebben wij ook nog nooit meegemaakt van zo dichtbij.

Hanneke en Winfried zijn er al en we drinken en babbelen nog wat en wachten op de komst van Martin. De deurbel gaat en daar staat Martin, een vrolijke man die binnenkomt alsof we hem al jaren kennen, zeer spontaan en leuk!

Martin is ook erg benieuwd naar deze unieke situatie, Winfried en Hanneke hebben de videocamera meegenomen om het hele tafereel vast te leggen en zelf wil ik uiteraard nog wat foto's maken om alles vast te leggen voor het dagboek.

De situatie wordt door Martin bekeken en we overleggen even om risico's uit te sluiten. We willen natuurlijk niet dat er ongelukken gebeuren en dat er een jong schrikt en naar beneden valt.

We besluiten met een snijplank en een dienblad de kier aan de buitenkant van het balkon af te dekken. Martin kan vervolgens een voor een de jongen pakken en bij elkaar in de afwasteil doen. De volgende stap is dan om ze stuk voor stuk te wegen, de vleugels op te meten, en een ring om de poot aan te brengen.

Zo gezegd zo gedaan, alles verloopt soepel, Martin neemt rustig zijn tijd en noteert alles en vertelt ons nog het een en ander.

Een unieke gebeurtenis vinden wij allen, helemaal omdat we ook nog even de kans krijgen om een jong vast te houden. Uiteraard willen we wel eerst weten of dit absoluut geen kwaad kan, anders hoeft het van mij niet. Maar volgens de aanwezige geleerde kan het wel even, anders hadden we nooit zo maar een jong aangepakt.

Dit is werkelijk iets dat je nooit meer vergeet, zo een kleine, warme pluizenbol vast te hebben. We zijn echt verbaasd hoe groot de poten al zijn, er zitten al flinke nagels aan en Martin vertelt dat ze nu al op een leeftijd zijn dat ze proberen zelf een muis uit elkaar kunnen te peuteren.

Winfried filmt en ik fotografeer nog wat, heel bijzonder dat ze nu individueel bekend zijn door de ring die ze dragen. En ook dat we een bijdrage leveren aan onderzoek dat nuttig is om meer te weten te komen over het welzijn van de torenvalk en hun populatie.

Alle gegevens van de jonge valken staan ondertussen op papier en de jongen worden weer netjes op hun plek teruggezet. Een kwartier na onze tijdelijke verstoring is moeder al weer terug op het nest om ze te beschermen tegen de zwermen kauwen. Wat een belevenis, Winfried, Hanneke en Martin bedankt!

De gegevens van de valken

Even later stuurt Martin ons per email een staatje met de maten en gewichten van de jongen (zie volgende pagina). Gezien de lengte van hun vleugels zijn de jonge valken 11 tot 13 dagen oud. Ze zijn goed op gewicht voor jongen van die leeftijd. Op grond van die gegevens verwacht Martin dat ze op zijn vroegst tussen 13 en 15 juli zullen uitvliegen. Dat betekent dat ze bij elkaar niet veel langer dan een maand in het nest zitten, gerekend van uitkomen van het ei tot uitvliegen.

Vleugellengte (mm)	Gewicht (g)
83	193.0
79	171.6
66	170.6
65	189.8

Het mannetje in de buurt

Het is vandaag 27 juni, en het mannetje is geregeld in de buurt om het vrouwtje bij te staan bij de opvoeding van de jongen. Alles wordt scherp in de gaten gehouden in de omgeving van het nest. We zien het mannetje niet vaak omdat hij veel heen en weer vliegt met muizen voor de jonge valken.

De laatste duik onder de bank

Het is vandaag 3 juli en we zijn zeer nieuwsgierig hoe de jongen er nu uit zien. We weten dat dit waarschijnlijk de laatste keer is dat we een kijkje onder de bank kunnen nemen, want de jongen lopen al flink wat heen en weer en zijn aardig beweeglijk geworden. Langzaam trekken we de kussens onder de bank vandaan en nemen een kijkje. Daar zit een jong ons strak aan te kijken, we zien al wat bruine veren in de

vleugels. Snel neem ik een paar foto's. We willen de jongen geen angst aanjagen en besluiten snel de kussens voorzichtig terug te schuiven.

Van boven af

Het is vandaag 9 juli. Omdat we weten dat het teveel risico met zich meebrengt, kijken we niet meer onder de bank. De enige oplossing is dus om stilltjes van bovenaf te kijken. Ik trek een kussen dat als rugleuning dient een stukje naar voren, en daar zitten de jongen: ze zijn al helemaal bruin geworden en dat binnen zes dagen!

De buurtwacht

Het is vandaag 10 juli en daar zien we het mannetje weer, hij houdt vanuit de boomtop alles scherp in de gaten. Het vrouwtje en het mannetje zijn steeds vaker de jongen aan het roepen, we hebben echt het idee dat ze dit doen om de jongen te prikkelen en aan te moedigen om hun vleugelspieren te gaan bewegen en te trainen. Het vrouwtje hebben we ook op het balkon zien zitten en horen roepen naar de jongen. Ze sporen echt flink aan tot actie.

De verrassing

Het is vandaag 11 juli. Als ik het balkon oploop om de planten water te gaan geven, zie ik ineens vanuit mijn ooghoek iets wegwippen. Op hetzelfde moment draai ik mijn hoofd naar de bank en weet niet wat ik zie. Een van de jongen is onder de bank vandaan gekomen en is op de bank geklauterd. Daar zit hij rustig om zich heen te kijken. Dit is toch wel een heel bijzonder moment, want we durfden niet meer onder de bank te kijken vanwege het risico dat ze naar beneden zouden kunnen vallen van schrik. Ik dacht nog even, hè, wat jammer, nu kunnen we ze niet van het begin tot het einde volgen en fotograferen.

Om van de gelegenheid gebruik te maken, ren ik als een speer de huiskamer in en pak de camera om foto's te gaan maken. Het jong blijft rustig zitten en kijkt mij vol spanning aan, heel bijzonder om oog in oog met elkaar te staan.

Opnieuw oog in oog

Het is vandaag 14 juli. Het is de tweede ontmoeting van dichtbij met een van de jongen. Ik krijg er weer een bijzonder gevoel bij en word er blij van. Het klinkt misschien raar, maar bij elke ontmoeting ben je weer verbaasd, verrast, blij en kan ik het woord bijzonder niet vaak genoeg gebruiken. Ik weet niet wat het is, maar ook al zou je ze elke dag zien dan nog blijft het een speciale ontmoeting en is het oog in oog staan met deze jonge torenvalken niet te omschrijven zo mooi!

De ontmoetingen zijn te meer speciaal omdat we van begin tot eind foto's hebben kunnen maken van de jonge valken. We kunnen dus echt alles in beeld brengen tussen piepklein en uitvliegen. Je ziet in het laatste stadium duidelijk dat de jongen aan het verkennen zijn en de ruimte zoeken die ze nodig hebben om hun vleugelspijeren te

ontwikkelen. Het is ongelooflijk dat ze zo snel zijn gegroeid en binnen vier weken zijn veranderd van pluizenbol tot bruin pak veren.

Toen ons verteld werd dat ze na ongeveer vier weken uitvliegen, konden we niet geloven dat zo iets zo snel kan ontwikkelen. Dit allemaal meemaken van zo dichtbij vinden we heel speciaal. Het is een mooie ontwikkeling en het brengt je dichterbij de natuur en dat geeft mij een mooi, fijn en zeer goed gevoel.

Vader roept

Het is 18 juli en het mannetje roept constant vanuit de boomtoppen in het park. We nemen hier duidelijk waar dat vader de jongen aanspoort om het nest te verlaten. Het is tijd voor de laatste jongen om de wijde wereld in te vliegen door middel van een duikvlucht van zeven hoog. Er zijn ondertussen al twee jongen uitgevlogen, erg leuk om deze fase van dichtbij te beleven.

Op het randje van een nieuwe wereld

Het is 19 juli. Twee jongen moeten nog de grote stap in hun leven maken, namelijk jezelf overgeven aan je vleugels en maar hopen dat je daadwerkelijk kan vliegen, best spannend vanaf deze hoogte. Gelukkig waren hun twee voorgangers succesvol bij het uitvliegen. Nu dus nog twee te gaan. De jongen zitten constant op de buitenste betonnen rand van de flat, duidelijk klaar om uit te vliegen.

De laatste vliegt uit

Het is 21 juli. En dan ineens zijn de jongen alle vier weg, uitgevlogen, ze hebben het vertrouwde nest verlaten! Elke dag horen we nog de ouders roepen van uit de bomen. Wij denken dat ze dit doen om de jongen bij elkaar te houden, want de eerste twee à drie weken na het uitvliegen krijgen ze nog steeds voedsel van de ouders. Hierna zullen ze zelf moeten leren jagen, muizen vangen voor de kost! Tot nu toe is alles goed verlopen en vanaf de geboorte tot de dag van uitvliegen hebben ze het alle vier overleefd. Daar zijn we echt heel erg blij om. De rovers moeten nu snel op eigen benen leren staan in hun nieuwe wereld.

De eindschoonmaak

Nu de jongen zijn vertrokken, wordt het tijd voor de eindschoonmaak. We gaan eens even kijken wat voor verrassing we onder de bank gaan aantreffen. De bank gaat van zijn plek, en we zien een enorme ophoping van uitwerpselen, braakballen, restanten van muizen en vogeltjes. Als je ziet wat er ligt denk je, zo daar heb ik een dagtaak aan om dit allemaal goed schoon te krijgen. Maar al met al viel het reuze mee en was het met een kleine 45 minuten weer helemaal schoon. In de plastic bak zagen we zo al een vogelpootje, een ingedroogd muizenskelet en natuurlijk braakballen. Alle braakballen hebben we bewaard voor nader onderzoek. Die gaan we nog uitpluizen, we zijn erg benieuwd wat we gaan tegenkomen.

Toch is het een leeg gevoel nu de jonge valken zijn vertrokken. Maar wel een heel goed gevoel dat het hele nest het heeft overleefd en dat ze allemaal groot zijn geworden. Wij hebben van deze ervaring genoten en vonden het een eer en een hele belevenis om dit allemaal meegemaakt te mogen hebben. In een woord geweldig. Wat ons betreft zijn de torenvalken weer van harte welkom als ze terug willen komen. Dus wij zeggen: “tot volgend jaar”!

Adres: robbaks1980@gmail.com